

УДК 811.111'373.612.2

Кузнєцова І. В.¹, Гринькова Т. Ю.²

¹ канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФз-313м НУ «Запорізька політехніка»

АНГЛОМОВНІ МЕТАФОРІЧНІ ТЕРМІНИ

У науковому пізнанні надзвичайно важливу роль відіграє здатність до метафоричного переносу як прояву асоціативного мислення. Вважається, що метафоризація як спосіб термінотворення з'являється на більш розвиненому етапі розвитку науки. Образне використання спеціальної наукової, фахової, економічної лексики дозволяє не лише відобразити реальний світ та об'єктивні знання про нього, закріплені в мові, а й створити образність, яка більш яскраво представлятиме описувану дійсність.

Як зазначають лінгвісти, метафоричне перенесення – це складна розумова операція, за допомогою якої ми абстрагуємо будь-яку ознаку від одного предмета і бачимо її в іншому. Таким чином, метафора являє собою собою троп, тобто оборот мови, термін або термінологічне поєднання, уживане в переносному, алегоричному сенсі на основі аналогії, подібності або порівняння з денотатом, найменування якого лежить в основі подібного перенесення.

Метафоричний термін – це метафора, яка позначає певне наукове поняття і вживається у спеціальній сфері. Існує три етапи утворення терміна шляхом метафоризації: відбір об'єкта за розпізнавальними ознаками; концептуалізація, тобто формування поняття об'єкта під впливом значення загальноновживаного слова; закріплення вибраної одиниці номінації за новим поняттям.

Терміни-метафори як і неметафоричні терміни беззаперечно виконують комунікативно-інформативну функцію, забезпечуючи взаєморозуміння між мистецтвознавцями та іншими спеціалістами. Термін фіксує, зберігає, накопичує та передає інформацію. Із інформативною тісно пов'язана когнітивна функція термінів-метафор, оскільки метафора є знаряддям пізнання та є когнітивною за своєю сутністю.

Виявлення функцій термінів-метафор не пояснює їх сутності повною мірою. Необхідним є усвідомлення того, що термін-метафора має риси та функції притаманні як терміну так і метафорі. Розуміння терміна-метафори як мовної одиниці, що компресує та концентрує інформацію про предмет чи явище дозволяє глибше розкрити його сутність.

Повністю очевидним є те, що утворення термінів-метафор різного тематичного спрямування повинно мати свої характерні особливості. Механізми утворення термінів-метафор схожі з механізмами утворення художніх метафор: перенесення по функції за аналогією, за подібністю.

За структурою терміни-метафори належать до простих метафор і можуть складатися:

- з одного слова (прості, деривати, композитні деривати): *cannibalism* – канібалізм (завдання шкоди збуту існуючих товарів появою нового товару або завдання шкоди збуту існуючих товарів відкриттям нової торгової точки, *cannibalization* – канібалізація («поїдання» частки ринку одних товарів іншими з однієї й тієї самої асортиментної групи, тобто продажі одного товару знижуються внаслідок зростання продажів іншого товару, що має невеликі відмінності від першого);

- двох слів (метафоричні словосполучення): *price war* – цінова війна; *bull market* – ринок биків, *white elephant* – невигідне капіталовкладення, *a shark repellent* – антизагарбницька тактика;

- чи більше слів: *early-bird price* – ціна для перших ластівок (знижена ціна, що діє протягом певного часу після початку реалізації певного товару або послуги), *a council salary schedule leaked* – витік даних щодо графіка зарплати в раді, *a mom-and-pop business* – родинний бізнес.

За морфологічною приналежністю метафоризованих слів терміни-метафори – це переважно дієслівні, іменникові, прикметникові слова та словосполучення.

Наукові терміни-метафори достатньо часто вживаються, стаючи з часом загальноновживаними. Наукові чи галузеві метафори від частого використання стають термінами. Саме доступність терміна-метафори людській свідомості робить їх досить поширеними в науковому дискурсі. Характерною ознакою терміна-метафори є те, що, виступивши в ролі первинного найменування об'єкта чи явища, він так і залишається виконувати роль терміна, не поступаючись місцем неметафоричному терміну через значно більшу доступність для сприйняття й більшу семантичну вмотивованість при поясненні того чи іншого явища. Метафоричний термін, хоча і є об'єктом вторинного найменування, зберігає своє первинне метафоричне значення в найменуванні терміна. Вживання термінів-метафор зростає ще й завдяки їх здатності до більш широкого проведення аналогії між об'єктами й системами різних семантичних полів.

В перекладознавстві виділяють три основні способи передачі метафоричних термінів: метафоричним словом, яке має такий самий або дуже подібний характер образності; метафоричним словом, котре має інший характер образності; неметафоричним словом, що передає тільки денотативний зміст англійського метафоричного слова, а не образність.

Таким чином, метафоричні терміни мають певну схожість зі звичайними термінами, а саме виконують подібні функції і з часом стають загальноновживаними словами. Не зважаючи на це, вивчення метафоричних термінів все ще залишається відкритим питанням.